

Jaume Vidal

La meua afecció al cinema començà un estiu a Binissalem, quan tenia cinc anys, en un cinema a l'aire, al carrer de sa Coma, un espai que encara manté trets que l'identifiquen amb aquella època, amb una pel·lícula de Charlot, en realitat diversos curts.

Anys més tard, molts d'anys més tard, vaig descobrir i aficionar-me al cinema de manera més seriosa quan va caure a les meves mans el llibre *Historia del Cine Mundial*, de Georges Sadoul. Poc temps després, dues persones varen tenir una certa influència en la meua formació: Romà Gubern i Miquel Porter. El primer mitjançant els seus llibres i articles —és l'època en què Gubern treballa als EUA— i amb Miquel Porter a través del tracte personal. El vaig conèixer a la Universitat Catalana d'Estiu, a Prada de Conflent, a finals dels seixanta o principis dels setanta.

Porter hi exercia com a professor de cinema i, amb aquestes trobades anuals, vaig poder veure gran part del cinema soviètic i altres cinematografies (havia llegit el seu llibre *Historia del cine ruso soviético*). Foren uns seminaris que serviren per enterrar algunes deformacions i per dipositar a la prestatgeria de l'oblit molts de prejudicis i conceptes: John Ford en seria un exemple. De Porter vaig aprendre a valorar una pel·lícula, a llegir un film, tenint present sempre l'ètica, l'estètica i el procés dialèctic. En vaig aprendre a no fer l'estúpid comentari "és una mala pel·lícula o és molt dolenta, horrorosa" o altres banalitats, aspecte aquest que pot semblar insignificant, però que, ben meditat, no és tan simple i banal com ara això. Però el més important va ser que, a partir d'aquells primers contactes, vàrem edificar una amistosa i fructífera relació.

Durant aquells anys, Porter aprofitava qualsevol esdeveniment cultural per fer país i lluitar contra la dictadura; i el cinema era una plataforma excepcional per fer-ne ús, fer cultura i, alhora, despertar consciències. Inconformista, cínic i dotat d'un peculiar sentit de l'humor, Porter era una gran conversador i un home de vasta cultura.

Era molt agradable compartir-hi una tertúlia, ja fos sobre cinema, arquitectura, música o literatura. Durant aquells

primers anys setanta, fins a la mort del dictador, cada dues setmanes anava a Barcelona i em presentava a la llibreria Porter, ubicada al Portal de l'Àngel. A l'estibada rebotiga, entre la pols, paquets, revistes i molta paperassa, carregava la borsa de viatge de dues pel·lícules en súper 8 mm que en Miquel tenia acumulades amb un desordre implacablement ordenat entre els llibres. Després venia l'acomiadament al bar de la cantonada amb un conyac. Projectava les cintes, una mena de cine ambulat a diferents indrets de Mallorca. L'objectiu era veure pel·lícules que no estaven a l'abast del circuit comercial i també fer política i, sobretot, segons les ensenyances d'en Miquel, despertar una certa consciència i lluita antifranquista. Les persones que donaren calor a les improvisades, incòmodes i gelades sales clandestines de Porreres, Algaida, Montuïri, Alcúdia, Campanet, sa Pobla, Son Sardina, Establiments, Pollença i barriades de Palma ho poden testimoniar: la petita pantalla transmetia les idees i mirades d'Eisenstein, Vertov, Dreyer, Dovzenko, Pudovkin, Ford, Lang, Murnau, Renoir, Biberman i molts d'altres.

He perdut el compte de les vegades que va venir a Mallorca a presentar pel·lícules, cicles, llibres i un llarg etcètera d'activitats culturals, a vegades acompanyat per la seva dona Guillemette. Ell va aparèixer a l'acte de fundació del *Col·lectiu de cinema*, a l'Estudi General Lul·lià, a primers d'abril de 1976. El mateix any, el dia 16 de maig, quan la democràcia es maltractava a l'Estat espanyol, per iniciativa del esmentat *Col·lectiu de cinema* i l'empresari Sebastià Salom (un dels empresaris cinematogràfics més significatius i amb més sensibilitat cinematogràfica de

Mallorca), Porter va presentar *El gran dictador*, de Charles Chaplin, al cinema Rívoli, davant una sala plena de gent. Col·laborà en conferències i col·loquis a les *Setmanes de cinema històric*, celebrades durant nou anys a Palma, organitzades per Sebastià Serra i jo mateix, amb el patrocini de La Caixa i del Departament de Filosofia i Lletres de la Universitat Central Barcelona i, a partir del 1978, de la Universitat de les Illes Balears. Durant la dècada dels vuitanta, va ser una peça fonamental per restaurar i editar noves còpies en 16 i 35 mm de les pel·lícules de nitrat (material altament perillós) del pioner del cinema a Mallorca, el cineasta Josep Truyol i Otero, cintes que el seu nét, Pep Truyol havia recuperat de l'arxiu familiar.

És veritat que els darrers anys havíem perdut el contacte, hi havia un accentuat distanciament. Més d'una vegada parlàvem de convidar-lo per presentar algun cicle de cinema, però ja se sap, el temps sempre ens juga males passades. Darrerament, no fa gaire setmanes, amb Antoni Artigues, havíem decidit que fos conferenciant a l'homenatge que el proper mes de març es pensa fer a Ovidi Montllor —es complirà el deu aniversari de la seva mort— amb un cicle de cinema i altres activitats.

Pens que la premsa no ha fet justícia en el moment de la seva mort a tot el que va fer en vida. Hi ha hagut un escàs ressò i, per això mateix, aquest escrit vol ser una petita aportació a l'home cívic, d'irreprotxable honestedat, sempre lluitador, contra de les cultures oprimides i sobretot gran defensor del fet nacional català. Un home, en definitiva, a qui li devem molta part del nostre patrimoni cinematogràfic. ■

